

PARTIZANSKA KNJIGA

Edicija
Tekstopolis
Knjiga 63

PARTIZANSKA KNJIGA

Naslov originala
Pascal Janovjak
Le Zoo de Rome

© ACTES SUD, 2019

© za srpsko izdanje Partizanska knjiga, 2023.

© za prevod: Fondacija S. Fišer po nalogu književne mreže
TRADUKI

Објављивање овог дела подржала је књижевна мрежа ТРАДУКИ коју чине Савезно министарство за Европу, интеграцију и спољне послове Републике Аустрије, Министарство спољних послова Савезне Републике Немачке, Швајцарска фондација за културу „Про Хелвеција“, Удружење преводитељки и преводилаца (Центар за књижевност Беч) по налогу Савезног министарства уметности, културе, јавне управе и спорта Републике Аустрије, Гете институт, Јавна агенција за књигу Републике Словеније, Министарство културе Републике Хрватске, Ресор за културу Владе Кнежевине Лихтенштајн, Фондација за културу Лихтенштајн, Министарство културе Републике Албаније, Министарство културе и информисања Републике Србије, Министарство културе Румуније, Министарство културе Црне Горе, Министарство културе Републике Северне Македоније, Министарство културе Републике Бугарске, Сајам књига у Лајпцигу и Фондација „С. Фишер“.

Urednici
Srđan Srđić
Vladimir Arsenić

Paskal Janovjak

Rimski zoološki vrt

S francuskog prevela Zorana Rackov

Kikinda, 2023.

Čovekovo ime je Šain Garbi, rođen je 18. aprila 1970. godine i alžirske je nacionalnosti. Ove podatke upisao je u Knjigu gostiju pet minuta ranije. Ovde ćemo ga jednostavno označiti brojem 324, prema broju sobe s doručkom uključenim u ponudu, u kojoj će boraviti od 28. decembra do 16. januara, te mu ovaj novi identitet sasvim odgovara.

Eno ga, stoji u toj sobi, na sumornoj svetlosti praskozorja. Još uvek nije skinuo kaput. Stoji ispred čoveka odevenog u livreju: ovaj drugi spaja zglobove, poput kakvog zatvorenika, ali s isprepletenim palčevima, a njegovi dugi prsti polako se otvaraju, šake se podižu, prsti se šire i savijaju prema svodu sobe broj 324 – dva velika crna krila s belim dlanovima dižu se, lebde i spuštaju u sivilu praskozorja.

Alžirac se divi plemenitom rasponu njegovih šaka, ali izgleda ne shvata značenje ove pantomime, niti vidi ogromnu građevinu koja se napolju, između pitomih borova, uzdiže, a koja se ukazala kad je sobar razmakao zavesu ustranu. Treba reći da je umoran i da ništa od ovoga nije tražio. Sobar navaljuje, počinje da grebe po vazduhu dok otvara mesožderska usta i koluta beonjačama – tigar, ili možda lav, misli Šain, teško je reći, pa onda i majmun: crnac njiše svojim dugim rukama dok se kreće tamo-amo po sobi broj 324, što deluje još dramatičnije, iako je potpuno neprimereno. Šain je osetio olakšanje kada su se vrata zatvorila za hotelskim osobljem, koje je, ipak, dalo sve

od sebe. Ovi strani jezici su prilično nezgodni, misli sobar dok odlazi, a upravo to misli i Šain dok seda na krevet.

Još uvek nije skinuo kaput. Do njega leže akten-tašna, okleva da je otvori, i telefon koji hitno treba da napuni. Pogled mu luta po sobi, prilično mu je poznata jer je identična sa toliko drugih, na drugim mestima. Soba malo veća no što je to potrebno, tek toliko da odaje utisak luksuza. Fotelja prekrivena tkaninom verovatno crvene i zlatne boje, a tu je i slika čiju se šaru, izgublenu u polumraku, Šain trudi da razazna.

Napolju se ocrtavaju siluete pitomih borova, koje prekrivaju obrise velike metalne građevine. Polusfera je visoka nekoliko desetina metara, znamenita građevina sačinjena od vazduha i čeličnih elemenata, od gotovo jednakostraničnih trouglova koji se pri vrhu smanjuju. Malo čudo geometrije je još lepše sad kad prvi zraci sunca miluju njene cevi, što čini ivice sjajnim i daje polusferi novu dubinu. Kupola, smeštena između drveća koje postepeno dobija boju na sve dubljem plavetnilu neba, tiho zauzima svoj položaj u okruženju. Ali Šain ne uživa u ovom prizoru. Zaspao je, potpuno obučen, dlanova okrenutih prema plafonu i otvorenih usta. Nema žurbe. Pustimo ga da spava, prevalio je dug put.

U osvit dvadesetog veka na ovom mestu nema ni metalne sfere, ni pitomih borova, a ni hotela. Samo jedna ledina na obodu grada, divlje trave i nekoliko loše omeđenih i slabo uzoranih parcela. Neki seljak i njegov vo prevrću ilovaču pod budnim okom grupice uglednih ljudi u lakiranim cipelama, okupljene oko čoveka koji premerava ovo mesto.

Karl Hagenbek ima dugu bradu, u stilu Abrahama Linkolna, samo što je njegova seda, čime se ističe prirodni autoritet krotitelja i trgovca životinjama. To je čovek zbog kog uplovljavaju brodovi puni tigrova i ljudoždera iz najnepristupačnijih krajeva, čoveka koji odiše mirisom Afrike, a na leđima nosi kontinent divljih mačaka što reže, beskrajnih prostranstava savane i neprijateljske džungle. I sve to očarava Rim, kome su preostale samo požutele statue kao podsetnik na epske bitke čoveka i zveri – mermerni lavovi i orlovi slomljenih krila, čitava mitologija koja se raspada. Rim, takođe, želi da čuje zvuk rike u sumrak, želi ocnjake i noževe, prigušeni i grozničavi zvuk tamtama i odsjaj logorske vatre na crnoj koži. Sad je utoliko značajnije jer se Italijanima u Africi loše piše. Ljute se kad vide komšije kako međusobno dele svet, dok se oni sami još uvek bave izgradnjom svoje države. Ali, da krenemo redom. Dok čekaju povratak svog carstva, barem će imati zoo-vrt.

A evo čoveka koji im može predati Afriku na kolenima, uvezanih nogu i ruku, kao i Aziju, Amazoniju i Severni i

Južni pol. S Hagenbekom u timu zaseniće zabavni park Jardin d'acclimatation u Parizu – tako su rekli Ernestu Natanu, gradonačelniku, te Ernestu Natan, videvši visokog Nemca kako s osmehom obilazi ogromno gradilište, čete radnika koje su sad zauzete kopanjem, sabijanjem zemljišta, ravnanjem terena, dok ispred defiluju peršeron konji koji prevoze zemlju, nema baš nikakvog razloga da u to posumnja. Natan se ne osmehuje, pita se koliko će sve ovo da ga košta jer već gradi Palatu pravde, Olimpijski stadion i spomenik monumentalnih razmera Vitoriju Emanuelu, koji će moći da se vidi izdaleka kao što može da se vidi Ajfelov toranj. Ali sve je to skupo, poverava se Hagenbeku, a Hagenbek se samo smeška dok elegantno preskače barice koje je ovaj drugi primoran da zaobilazi. Ne zadržavajući se preterano na ovim finansijskim detaljima, Namac razotkriva svoju nepokolebljivu viziju zoološkog vrta modernog doba, sličnog onom koji je već sagradio u Hamburgu. Nije dovoljno da se zasadi drveće i trasiraju pešačke staze. Čitavo zemljište treba parterno da se uredi, da se ponovo terasira, da se formiraju brdašca koja će predstavljati pozornicu za životinjski svet. Iskopaće jame nevidljive oku posmatrača, a posle Inuiti mogu da dođu u prvi plan, jeleni lopatari u drugi, a polarni medvedi da budu u pozadini – ili Nubijci, antilope i tigrovi, kako želite. Neće ni slučajno biti zidova, rešetaka: posetilac će sve te vrste moći da vidi jednim pogledom punim divljenja, biće to vizija savršenog suživota i iluzija najveće slobode. Natan je svestan lepote koju ova vizija pruža, iako nikad nije bilo ni pomena o tome da ovde budu izloženi Inuiti, jedini koji, po njegovom mišljenju, zaslužuju veliko slovo u imenu. Kako god, kaže Hagenbek, stavićemo foke umesto njih, važno je poštovati barem minimum klimatske povezanosti. Tamo,

u pozadini, gde će biti izložene pripitomljene životinje, postavimo amfiteatar s dve hiljade sedišta, a onamo veliki restoran u kom će ljudi jesti bečke šnicle.

Hagenbek se osmehuje, jer nikada nije imao toliko prostora ni sredstava na raspolaganju: i dok mali gradonačelnik Rima broji svaku paru, Karl Hagenbek iznova stvara Raj na Zemlji.